

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim
Tlf.: 94109461 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Trondheim, 15. juni 2016

Uttalelse om reguleringsplan for Fosenvegene: Fv 710 Klakkselva og Bjugn Fabrikker

Forum for natur og friluftsliv ønsker å uttrykke vår bekymring for planene om utbygging av fylkesvei 710 ved Klakkselva/Klakksdalen.

FNF er et samarbeidsnettverk for naturvern- og friluftslivorganisasjoner på fylkesnivå. I Sør-Trøndelag er elleve organisasjoner tilknyttet FNF som til sammen har 33 000 medlemskap. Vi arbeider for å bevare natur og mulighetene å utøve friluftsliv, både i nærmiljøet og i villmark, i skogen og på fjellet.

Klakkselva

Vi velger å fokusere på de foreslåtte planene for den delen av utbyggingen som er ved Klakkselva/Klakksdalen, som vi mener medfører for store negative konsekvenser for naturmiljøet.

En flytting av Fv 710 til nedenfor dagens trase vil ifølge planene medføre gjenfylling av hele strekningen av dalen og elven (drøyt 150 meter). Vi vil begrunne at et bedre alternativ er å bygge en bro over, eller beholde eksisterende veitrase.

Fisk i Klakkselva

Ifølge høringspapirene opplyses det at eksisterende trase av Fv 710 utgjør «*absolutt vandringshinder for anadrom fisk*», og at ved lav vannføring kan det være flere hindre i prosjektområdet, men fisk ble observert langs hele prosjektområdet opp til dagens veitrase. Spesielt hvis vandringshinderet har oppstått som følge av dagens veitrase, bør man ta sikte på å restaurere fiskens vandringsvei forbi området.

Det oppgis at lokaliteten har «*middels verdi*» for fisk, med potensiale for sjøørret. Om strekningen fylles igjen vil elvens potensiale for fisk forsvinne. Det opplyses videre i utredningen:

«Dersom tiltaket realiseres, er det lite som kan gjøres for å ta vare på Klakkselva som gyte- og oppvekstområde. Dersom en skulle spart Klakkselva som leveområde for ørret samtidig som kurven i Fv 710 ble rettet ut, måtte en hatt bro over elva.»

Ovenfor eksisterende veitrase rapporterer SWECO i høringspapirene at området er «mindre egnet for fisk», men det opplyses også om at «vannet var uklart på befaringsstidspunktet». Det nevnes at gytesubstrat har «mulighet for at fisk kan gyte», og en liten strekning av elva har «egnet substrat for ungfisk av ørret».

Vi vil understreke at ørreten har gått tilbake med 77 % i Trøndelag bare siden 1993. Det har forskjellige årsaker, og nedbygging er en av disse. Ytterligere inngrep som kan forverre potensialet for gyting eller oppvekst av ørret i Trøndelag bør ikke aksepteres.

Øvrige naturverdier i Klakksdalen

Det opplyses i høringspapirene at det ikke registrert rødlistearter eller naturtyper av spesiell verdi, og at lokaliteten vurderes å være av «liten verdi» for flora og fauna, og videre:

«Gjennomføring av tiltaket vil føre til at størstedelen av vegetasjonen i prosjektområdet forsvinner. Omfanget av tiltaket blir dermed «stort negativt». Konsekvensen blir «liten negativ.»

Ifølge Artskart er det oter (VU, sårbar) i Klakkselva (SWECO har ikke oppgitt dette).

Botngårdsfjæra

Botngårdsfjæra bløtbunnsområde i strandsonen (vurdert til verdi «viktig») befinner seg umiddelbart ved elvens utløp, og består av strandflater med mudderblandet sand, med tilhørende rikt dyre-/fugleliv, inkludert truede arter. Bløtbunnsområdet er en del av et større elveos og brakkvannsdelta som er viktige naturtyper, med tilhørende viktige viltfunksjoner («lokalt viktig»).

Bløtbunnsområdet Botngårdsfjæra må ikke bli utsatt for økt erosjon, bli forurenset, eller få endret sitt naturlige tilsig av løsmasser og næringsstoffer fra Klakkselva. Legges elven i rør, kan farten til vannmassene øke, og kan gi endringer i erosjon og avleiringer ved utløpet.

Naturmangfoldloven

Følgende opplyses i høringspapirene:

«§ 9 (føre-var-prinsippet) er lite relevant da kravet til kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt.

Når det gjelder § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning) er det ikke kjent at det planlegges flere tiltak i dette området som kan belaste økosystemet.»

Vi mener dette er en uheldig tolkning av naturmangfoldloven. I henhold til §10 skal man vurdere ikke bare tiltaket i forhold til andre tiltak som planlegges i området, men snarere i forhold til hva som allerede har gått tapt. Kravet om samlet belastning innebærer riktignok at man skal vurdere det konkrete tiltaket opp mot tilsvarende som er gjort i området. Enkelte naturverdier finnes i begrenset antall, og er spredt ut over meget store geografiske områder. Da må man også vurdere hvor mange elver og bekkeløp av samme type som er gått tapt i tilsvarende naturtyper og klimasoner i et langt større geografisk område. Når det gjelder økosystemtilnærming så gjøres intet for å ta vare på elven med dens naturverdier eller eksisterende/potensielle habitater for arter. Førre-var-prinsippet gjelder blant annet om man risikerer å ødelegge potensielle habitater for arter, ikke bare de som er observert per i dag.

Vi viser til naturmangfoldlovens bakgrunnsdokument (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)):

Førre-var-prinsippet:

«Prinsippet går ut på at mangel på full vitenskapelig visshet ikke skal brukes som begrunnelse for å la være å treffe tiltak for å hindre alvorlig eller uopprettelig miljøskade.»

Økosystemtilnærming:

«Kjernen i økosystemtilnærmingen er at den innebærer en integrert forvaltning av menneskelige aktiviteter basert på økosystemenes dynamikk.»

Samlet belastning:

«Departementet mener at prinsippet om samlet belastning gjenspeiler et sentralt element i økosystemtilnærmingen. Den gradvise forvitring av leveområder er en vesentlig trussel mot den biologiske mangfold, og inngrepene finner gjerne sted bit for bit, over tid, til den samlede belastningen er så stor at leveområder, arter eller genetisk mangfold kan gå tapt. Det er derfor en utfordring å se de samlede påvirkningene i sammenheng. Dette gjelder ikke bare påvirkninger med direkte lokal tilknytning, men også mer generelle påvirkninger som klimaendringer eller langtransporterte forurensninger, som bidrar til belastningen på økosystemene.

(...)

Lovfesting av prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven synliggjør i dette tilfelle at «miljømessige konsekvenser» ikke bare betyr virkningen av den enkelte vei isolert sett, men også virkningen av veien sett i sammenheng med andre veier eller andre påvirkninger.»

Friluftsliv

Ifølge utbygger vil ikke planene innvirke på friluftslivet til mange mennesker per i dag, men vi mener dette kan endre seg. Det er rimelig å anta at tettstedet Botngård, administrasjonssenteret i Bjugn kommune, vil kunne vokse i årene som kommer, med tilhørende behov for nærnaturområder. Botngård ligger bare 700 meter i luftlinje fra Klakksdalen. Det er ikke usannsynlig at man i fremtiden vil ønske å anlegge en kyststi langs

fjorden bort til og videre forbi det berørte området. Utfyllingen fra veien i Klakksdalen vil ifølge planene legges helt ned til kystlinjen. Mulighetene for å fiske i elven forsvinner også.

Andre faktorer

Veiplanene kan ha uønsket effekt på for veitrafikk og klimautslipp i kommunen og fylket. Det må også vurderes opp mot mål om luft- og støvforurensning, salting, og avrenning fra ferdig vei.

Avbøtende tiltak må spesifiseres grundig. Elvens og dalens økologiske funksjoner bør primært opprettholdes. Så godt det lar seg gjøre må stedegen vegetasjon med tilhørende økosystemfunksjoner få anledning til å restitueres. Vi støtter SWECOs vurderinger under punkt 5 «Mulige tiltak» i deres notat om kartlegging av naturmiljøet:

«Dersom tiltaket realiseres, er det lite som kan gjøres for å ta vare på Klakkselva som gyte- og oppvekstområde. Dersom en skulle spart Klakkselva som leveområde for ørret samtidig som kurven i Fv 710 ble rettet ut, måtte en hatt bro over elva.

For å ta vare på flora i området bør det sørges for at området blir revegetert etter anleggsperioden. Det bør være kontinuerlig fokus på å minimere terrenginngrep. Stedegne masser skaves av og tas vare på, og der det er mulig legges de tilbake etter anleggsarbeidet er avsluttet. Det bør ikke benyttes frøblandinger eller gjødsel for å fremskynde planteveksten. Det bør heller ikke hentes jord/vegetasjon fra utenfor inngrepsområdet for å bøte på terrengskader.»

Oppsummert

Saken er alvorlig med tanke på potensialet Klakkselva og Klakksdalen har for naturverdier og dyreliv, selv om verdiene per i dag ikke er av de største. Planene medfører at veien rettes noe ut. Elven og dalen fylles igjen og går tapt, med tilhørende naturverdier og potensielle habitater for arter. Utover oter (VU, sårbar) er det ikke registrert truede dyrearter. Lokaliteten har «middels verdi» for fisk, og er i dag gyte- og oppvekstområde for ørret, men vil gå tapt. Bløtbunnsområdet Botngårdsfjæra må ikke bli utsatt for økt erosjon, bli forurenset, eller få endret sitt naturlige tilsig av løsmasser og næringsstoffer fra Klakkselva. Friluftslivet blir lite berørt i dag, men fiskemulighetene forsvinner, og en må anta at tettstedet Botngård med tiden vil få behov for å anlegge en kyststi i retning vest og forbi det aktuelle området. Planenes omfang tilsier at det må utføres en grundigere konsekvensutredning.

Vurderinger etter naturmangfoldlovens §10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er mangelfull. Planene bør vurderes opp mot status for tilsvarende elver og bekker av denne typen over et større geografisk område. Økosystemtilnærmingen er ikke-eksisterende når elven går tapt, og når tilfredsstillende avbøtende tiltak ikke blir gjennomført. Førre-var-prinsippet, §9, tilsier at man også skal vurdere om tiltaket medfører at potensielle habitater går tapt, ikke bare for arter som er observert der per i dag.

Våre krav for Klakkselva

Vårt primærkrav er å velge den løsning som gir minst konsekvenser for naturområdet, noe som betyr enten å beholde/oppgradere eksisterende veitrase, eller man bygger bro over dalen. Vi mener veien *ikke* kan legges til ny trase når dette medfører gjenfylling av dalen.

I begge tilfeller ber vi om at den gamle veietraseen fjernes og tilbakeføres til naturtilstand.

For alle scenarier må naturlandskapet og elven ivaretas så langt det lar seg gjøre. Det må gjennomføres tiltak for å sikre elven og omkringliggende landskap, inkludert å sikre best mulig restituering av stedegen vegetasjon med tilhørende økosystemfunksjoner. Elvens opprinnelige funksjoner må sikres, inkludert som økologisk korridor. Nåværende og fremtidige muligheter for gyting, vandring og habitater for fisk må bevares. Hvis det naturlige vandringshinderet for fisk er oppstrøms for veien, må det tilrettelegges slik at fisken kan vandre dit, også dersom dalen fylles igjen nedenfor. Etablering av fiske-trapp må vurderes ved kunstige skrenter.

Uttalelsen støttes av: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges Jeger og Fiskerforbund i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

Erik Brenna
Fylkeskoordinator
FNF Sør-Trøndelag